Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta, 12.5.2026 klo 10.00

LAUSUNTO: JTS 2027-2030,
Momentti 30.64.50 (MMM)

Luontopalvelujohtaja Henrik Jansson, Metsähallitus

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon koskien JTS 2027-2030 esitystä.

Johdanto

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien (Luontopalvelut tai Eräpalvelut, jäljempänä JHT) hoitoa ohjaavat ja valvovat maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö kumpikin omalla toimialallaan. Maa- ja metsätalousministeriön toimialan tehtäviin kuuluu Metsähallituksen hallinnassa olevien virkistyskäyttökohteiden ja valtion retkeilyalueiden hoito ja palveluiden tuottaminen, metsästys, kalastus, riista- ja kalataloudellisten hankkeiden toteuttaminen, erävalvonta sekä Pohjois-Suomen siemenhuollosta vastaaminen. Edellä mainittujen tehtävien hoito katetaan osin valtion budjettirahoituksella, metsästyksen ja kalastuksen lupatuloilla sekä hankerahoituksella. Lupatulot ovat riippuvaisia riista- ja kalakantojen tilasta ja niihin sisältyy riskiä.

VM:n kehyspäätöksen mukaan JHT:n rahoitukseen (mom. 30.64.50) kohdistuu tuottavuus- ja toimintamenosäästöjä yhteensä 700 000 € vuoteen 2027 mennessä, mutta tiedossa on jo nyt, että tämä luku tulee kasvamaan. Leikkauksilla on suorat vaikutukset JHT:n tulostavoitteisiin mm. virkistyskäyttöstrategian toteutuksessa. Vaikutukset tulevan näkymään myös ihmisten arjessa ja retkeilijöiden palveluissa. JHT:ssa onkin viime vuosina johdettu toimintaa määrätietoisesti kohti talouden ja kustannusrakenteen tasapainoa sekä pitkäjänteisesti kestävää toimintaa. Organisaatiota, toimintamalleja ja resurssien kohdentamista kehitetään edelleen systemaattisesti vastaamaan käytettävissä olevaa, supistuvaa rahoitusta ja muuttuvaa toimintaympäristöä. Samalla on huolehdittu siitä, että JHT:n toimintakyky ja vaikuttavuus säilyvät myös pitkällä aikavälillä.

Metsähallituksen ehdotus kehyksen pysyväksi sekä kertaluonteiseksi tasokorotukseksi JTS kaudelle 2027–2030 maa- ja metsätalousministeriön momentille 30.64.50 Metsähallituksen eräät julkiset hallintotehtävät

	MMM momentti 30.64.50	€/2027	€/2028	€/2029	€/2030	Yhteensä
1. Pysyvä kehyksen nosto (tasokorotus)	1.1 Kalatalouden lakisääteisten tehtävien hoito	400 000	400 000	400 000	400 000	**1 600 000**
	1.2 Erävalvonnan vaikuttavuuden lisääminen*	150 000	150 000	150 000	150 000	**600 000**
	Pysyvä tasokorotuksen nosto yhteensä	**550 000**	**550 000**	**550 000**	**550 000**	**2 200 000**
2. Kertaluonteinen kehyksen nosto (kehittäminen)	2.1 JHT:n digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen	700 000	500 000	400 000	400 000	**2 000 000**
	Kertaluonteinen kehyksen nosto yhteensä	**700 000**	**500 000**	**400 000**	**400 000**	**2 000 000**
	Kehyksen nostoehdotukset yhteensä	**1 250 000**	**1 050 000**	**950 000**	**950 000**	**4 200 000**

*Erävalvontaan on tehty JHT:n sisällä 300 000 euron vuotuinen uudelleen allokointi, joten siksi ehdotus pysyväksi tasokorotukseksi on pienempi kuin JHT:n JTS 2027-2030 esityksessä.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

Kalatalouden lakisääteisten tehtävien hoito

Metsähallituksen vastuulla oleviin lakisääteisiin kalatalouden tehtäviin osoitettu rahoitus on osoittautunut jo pitkään riittämättömäksi erityisesti kestävän kalastuksen turvaamisen osalta. Vaikka tulokertymää on kasvatettu viime vuosina, se ei ole kompensoinut kasvaneita menoja. Julkisoikeudellisesti hinnoiteltujen tuotteiden osalta tulojen kehittämismahdollisuudet ovat rajalliset. Metsähallituksen kalastuksen tilannekuva- ja sidosryhmäselvityksen (2024) pohjalta laaditussa kehittämisohjelmassa on tunnistettu toimenpiteitä, joiden avulla kalatalouden tehtävien kustannusvastaavuutta pystytään parantamaan. Nämä eivät kuitenkaan ole riittäviä toimia pitkäaikaisen rahoitusvajeen korjaamiseksi. Kehittämisohjelmassa (2024) on määriteltyinä useita toimenpiteitä lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi, joilla varmistetaan mm. kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset sekä kehitetään kalastusmatkailua valtion vesialueilla. Metsähallituksen vesien osuus kaupallisesta kalastuksesta ja siten kotimaisen luonnonkalan tuotannosta on huomattava (esim. merialueella n. 60 % saaliin määrästä ja arvosta), jolla on laaja yhteiskunnallinen merkitys kotimaisen elintarviketuotannon ja huoltovarmuuden sekä terveys-, ympäristö- ja ilmastovaikutusten kannalta. Voimakkaasti lisääntyvä matkailu lisää myös kalastusmatkailutoimintaa erityisesti Ylä-Lapissa. Sen hallitsemiseksi ja kestävyyden varmistamiseksi tarvitaan kalastusmatkailutoiminnan sopimus- ja lupakäytäntöjen kehittämistä.

Erävalvonnan vaikuttavuuden lisääminen

Erävalvonnan lisärahoituksen tavoitteena on ylläpitää nykyistä erävalvonnan tasoa toiminnan vaatimusten kasvaessa ja kustannusten noustessa. Erävalvonnan vastuulla ovat kaikki valtion suojeluun ja muihin tarkoituksiin käyttämät 9,2 miljoonaa ha maa-alueita ja 3,4 miljoonaa ha vesialueita. Projektirahoituksen päättymisen takia erävalvontaa tekevien erätarkastajien määrä on v. 2024 laskenut 13:sta 11:a. Erätarkastajien henkilöstökuluista on jouduttu säästämään, ja määräaikaisten kausivalvojien määrää on viime vuosina vähennetty. Merkittävä erävalvonnan tarvetta lisäävä tekijä on suurpetokantojen kasvu, sekä saman aikainen suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen päättyminen poronhoitoalueen eteläpuolisessa Suomessa. Erityisesti susien määrän lisääntyminen lisää salametsästyspainetta ja valvonnan tarvetta poronhoitoalueen eteläpuolella. Poronhoitoalueella ilveksen ja susien poikkeuslupapyynti on lisääntynyt merkittävästi, mikä heijastuu myös niiden valvontaan liittyvän resurssin tarpeeseen. Poronhoitoalueella myös paine karhun metsästykseen on noussut kasvaneen karhukannan ja poronhoitoalueen ulkopuolelta tulevien metsästäjien lisääntyneen määrän takia. Toinen merkittävä erävalvonnan tarvetta lisäävä tekijä on kansallispuistojen ja retkeilyalueiden lisääntynyt käyttö. Kävijämäärien kasvu näkyy esim. tehtyjen luonnonsuojelutarkastusten määrässä, joka on noin kaksinkertaistunut vuoden 2021 jälkeen. Lisärahoituksella päivitetään vanhenevaa auto- ym. kalustoa sekä lisätään erätarkastajien määrää erityisesti alueilla, joilla on paljon suurpetojen poikkeuslupapyyntiä ja laajoja suojelu- ja erämaa-alueita.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7

JHT:n digitaalisen toimintaympäristön kehittäminen

JHT on määrätietoisesti kehittänyt digitaalista toimintaympäristöä fyysisen toimintaympäristön rinnalla hallitusohjelman digitalisaatio- ja tekoälytavoitteiden mukaisesti. Erilliset digitaaliset palvelut ovat jo nyt keskeinen osa toiminnan tuottavuutta, asiakaslähtöisyyttä ja kokonaisturvallisuutta. JHT:n digivision ohjaamana fyysisen ja digitaalisen toimintaympäristön eri palvelujen yhteentoimivuus muodostaa kustannustehokkaan ja mukautuvan palvelukokemuksen sekä mahdollistaa sujuvat palvelut ja luotettavaa ajantasaista tietoa kaikille tarvitsijoille. Asiakasrajapinnan digipalvelut, lupamenettelyjen ja asioinnin digitalisointi sekä tekoälyn hyödyntäminen tehostavat prosesseja, nopeuttavat päätöksentekoa, edistävät yhden luukun palvelukokemuksen kehittämistä ja yhtenäistä asiakaskokemusta.

JHT Arvo –hankkeessa toteutetaan myös metsästyksen ja kalastuksen sekä rakennetun omaisuuden tarvitsemat paikkatieto-ominaisuudet osana ympäristöhallinnon yhteistä tietojärjestelmää. Niiden kehittyminen tuo uusia mahdollisuuksia prosessien ja toimintatapojen sujuvoittamiselle sekä datarajapintojen rakentamiselle ja jakamiselle. Toiminnanohjauksen kehittäminen uudistuvan tietojärjestelmän ohella mahdollistaa entistä paremmin valtakunnallisen toimintamallin, tuottaa laadukasta dataa sekä mahdollistaa visuaaliseen tiedon hyödyntämiseen toiminnan ohjaamisessa.

Haettava rahoitus kohdistuu digitaalisen toimintaympäristön jatkuvaan kehittämiseen ja ylläpitoon, ei yksittäisiin hankkeisiin, ja luo pysyvyyttä aiemmin erillisrahoituksin rakennetuille kyvykkyyksille. Rahoitus parantaa palvelujen laatua, asiakaskokemusta, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta, vahvistaa luontokokemusta ja aluetaloutta sekä tukee luonnon kestävää käyttöä ja kansallista kokonaisturvallisuutta. Rahoituksen avulla edistetään hirvilupahaun uudistusta sekä muiden sidosryhmien (mm. SYKE, EVK/LVV, MMM, LUKE, Riistakeskus) ja Metsähallituksen välistä tiedon liikkuvuutta.

Metsähallitus
PL 80 (Opastinsilta 12 C)
FI-00521 Helsinki, Suomi Finland
kirjaamo@metsa.fi

Tel. 0206 39 4000
www.metsa.fi
Y-tunnus / Business ID: 0116726-7